

GORROTOAREN AURREAN KONFIANTZA ERAIKI

BAKERAKO HEZKUNTZA SUSTATZEKO GAKOAK

Laburpen-dokumentua, txosten honetatik abiatuta: "GorROTOAREN AURREAN KONFIANTZA ERAIKI. BAKERAKO HEZKUNTZAREN NAZIOARTEKO ESPARRUA ETA HORREN APLIKAZIOA EUSKADIN"

un
ETXEA

ASOCIACIÓN
DEL PAÍS VASCO
PARA LA UNESCO
UNESCO SUSTATZEKO
EUSKAL HERRIKO
ELKARTEA

HEZKUNTZA SAIA
DEPARTAMENTO DE EDUCACIÓN

ASOCIACIÓN
DEL PAÍS VASCO
PARA LA UNESCO
UNESCO SUSTATZEKO
EUSKAL HERRIKO
ELKARTEA

HEZKUNTZA SAILA
DEPARTAMENTO DE EDUCACIÓN

UN Etxea – UNESCO sustatzeko Euskal Herriko elkartearen argitalpena
Isozaki Atea - Bizikidetza plaza, Uribitarte pasealekua 12, 2. lokala.
48001 Bilbo, Bizkaia.

© UN Etxea - Asociación del País Vasco para la UNESCO, 2026.
<https://unetxea.org/>

Koordinazio Orokorra: Eva Quiroga Vazquez (UN Etxea)

Itzulpena: Bakun SL

Maketazioa: Binari Comunicación

Argitalpen honek Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailaren laguntza du.

Lan hau Creative Commons lizentziari lotuta dago.

Aitortu-Ezkomertziala-Deribaturik Gabea 4.0 Nazioartekoa (CC BY-NC-ND 4.0)

Lan hau kopia, banatu eta jendaurrean komunikatzeko askatasuna duzu, baldintza hauekin: Lanaren egiletza aitortu behar duzu. Ezin duzu lan hau helburu komertzialetarako erabili. Ezin da lan honetatik eratorritako lan bat aldatu, eraldatu edo sortu. Lizentzia osoa: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.es>

*"Gerrak emakumeen eta gizonen buruan sortzen direnez, emakumeen
eta gizonen buruan eraiki behar dira bakearen gotorlekuak".*

(UNESCOren Eratze Akta)

ZERGATIK HITZ EGIN BEHAR DA GAUR EGUN GORROTOAREN AURREKO KONFIANTZARI BURUZ?

Egungo testuinguru globalean, gizarte-polarizazioaren igoera, desinformazioa, gorroto-diskurtsoak eta el-karrizketa-espazioen ahultzea dira nagusi. Fenomeno horiek haur eta gazteei eragiten diete bereziki, beren bizitza sozialaren zati bat ingurune digitaletan gartzatzen baitute, eta ingurune horietan informazioa oso azkar ibiltzen da, eta mezu diskriminatzailerak erraz zabaltu daitezke.

Errealitate horren aurrean, txosten honetan parte hartu duten egileek hezkuntza indarkeria prebenitzeko, gizarte-kohesioa indartzeko eta gizarte inklusiboagoak sustatzeko funtsezko tresnatzat jotzen dute.

Bakerako hezkuntza ez da gatazka armatueterako erantzun gisa soilik ulertzen, baita gorrotoaren, diskriminazioaren eta bazterketaren kausa estrukturalak aurre egitera bideratutako gizarte-eraldaketako estrategia gisa ere.

Bakerako, Giza Eskubideetarako eta Garapen Jasangarirako Hezkuntzari buruzko UNESCOren Gomen-dioak, 2023an 194 estatu kideek onartutakoak, premisa hau du abiapuntu: bakea ez da soilik gerrarik eza; giza duintasunean, berdintasunean, justizian eta elkarrekiko errespetuan oinarritutako harremanen existentzia aktiboa ere bada.

ZER DA BAKERAKO HEZKUNTZA?

Bakerako hezkuntza ez da indarkeria prebenitzera mugatzen, eta ez du gatazkarik ezak soilik definitzen. Giza duintasunean, elkarrekiko errespetuan, giza eskubideetan eta justizia sozialean oinarritutako bizikidetza-modu bat sustatzea eskatzen du. Bakerako hezkuntzaren helburua zenbait ezagutza, trebetasun, balio eta jarrera garatzea da, aukera emango dutenak aniztasunean elkarrekin bizitzeko, herritartasun demokratikoa gauzatzeko, gatazkak indarkeriarik gabe kudeatzeko, diskriminazioari eta gorroto-diskurtsoei aurre egiteko eta gizarte inklusiboagoak, kohesionatuagoak eta baketsuagoak eraikitzen aktiboki laguntzeko.

URTEA	MUGARRIA
1974	Bakerako Hezkuntzari buruzko UNESCOren lehen Gomendioa
1995	<u>Bakearen, Giza Eskubideen eta Demokraziaren aldeko Hezkuntzari buruzko Adierazpena</u>
1996	<u>Delors txostena: Elkarrekin bizitzen ikastea</u>
2000	<u>Bakearen Kulturaren aldeko Manifestua</u>
2023	<u>Bakerako Hezkuntzari buruzko 74ko Gomendioaren berrikuspena</u>
2025	<u>Bakearen eta Konfiantzaren Nazioarteko Urtea</u>

1. irudia. Bakerako hezkuntzaren nazioarteko mugarri nabarmenak

TXOSTENAREN AURKIKUNTZA NAGUSIAK

HEZKUNTZA GORROTOARI AURRE EGITEKO PREBENTZIO-POLITIKA BAT DA

Txostenaren mezu nagusietako bat da gorroto-diskurtsoei ezin zaiela soilik ekin edukiak arautuz edo kontrolatuz. Ezinbestekoa da horiek sortzen dituzten kausetan eragitea: aurreiritziak, estereotipoak, desberdintasunak, diskriminazioa eta aniztasunarekiko kontakturik eza. Hezkuntza faktore horietan txikitatik esku hartzeko tresnarik eraginkorrena da.

ALFABETATZE DIGITALA ETA MEDIATIKOA EZINBESTEKOAK DIRA

Interneten desinformazioa eta gorroto-diskurtsoak hedatzeak ikasleak pentsamendu kritikoan, iturrien analisisan, herritartasun digitalean eta teknologiaren erabilera etikoan prestatzea eskatzen du. Txostenak azpimarratzen du gaitasun horiek XXI. mendeko bake-rako hezkuntzaren funtsezko elementuak direla jada.

GIZA ESKUBIDEAK ERDIGUNEAN EGON BEHAR DUTE

Bizikidetzaren sustapenean emaitza onenak lortzen dituzten hezkuntza-sistemak giza eskubideak, inklusioa, genero-berdintasuna eta haurren parte-hartzea beren hezkuntza-politiken erdigunean jartzen dituztenak dira. Nazio Batuen Giza Eskubideen Goi Mandatariaren Bulegoaren txostenak, hezkuntza inklusiboari eta tolerantziari buruzkoak, nabarmentzen du ikuspegi horiek indartu egiten dutela haurren erresilientzia indarkeriaren eta diskriminazioaren aurrean.

KULTURAK ETA ARTEAK GIZARTE-KOHESIOA SORTZEN DUTE

Aztertutako esperientziek erakusten dute hezkuntza artistikoak eta kulturalak enpatia, kulturarteko elkar-rrizketa, sormena eta aniztasunaren onarpena bultzatzen dituela. Artea memoria, identitatea, bizikidetza eta esanahi partekatuen eraikuntza kolektiboa lantzeko bide egokia izan daiteke.

IKASKUNTZA SOZIOEMOZIONALA FUNTSEZKO KONPETENTZIA BAT DA

UNESCOK ikaskuntza sozioemozionala bake iraunkorra eraikitzeko tresna garrantzitsuenetakotzat jotzen du. Enpatia garatzea, emozioak ulertzea, gatazkak kudeatzea, erabaki etikoak hartzea eta harreman positiboak eraikitzea funtsezko konpetentziak dira gorroto-eta bazterketa-dinamikak prebenitzeko.

KOMUNITATE OSOAREN IKUSPEGIAK ERAGIN HANDIAGOA SORTZEN DU

Nazioarteko eta Euskadiko esperientziek bat egiten dute ondorio honetan: bakearen eraikuntza eraginkorragoa da ikastetxeek, familiarek, erakunde publikoek eta gizarte-erakundeek elkarrekin jarduten dutenean, bizikidetza, inklusioa eta giza eskubideen balioak indartzen dituzten ingurune koherenteak sortuz.

TXOSTENAREN AURKIKUNTZA NAGUSIAK

EUSKADI: NAZIOARTEKO ESPARRUAREKIN LERROKATUTA

Txostenak berariaz nabarmentzen du euskal esperientzia nazioarteko gomendioen eta tokiko politika publikoen arteko loturaren adibide gisa.

Euskadin bultzatutako zenbait programak memoria, bizikidetza eta giza eskubideak hezkuntza-prozesuen erdigunean kokatu dituzte. *Adi-adian, Herenegun, Uztartu edo Etikasi* ekimenek, esate baterako, indarke-riari, giza sufrimenduari, adiskidetzeari eta elkarrekiko aitortzari buruzko hausnarketarako guneak sortzen lagundu dute.

Halaber, 77/2023 Dekretuak alderdi hauekin lotutako konpetentziak jasotzen ditu:

- > bizikidetza demokratikoa;
- > aniztasunarekiko errespetua;
- > genero-berdintasuna;
- > pentsamendu kritikoa;
- > herritartasun digitala;
- > gatazken konponbide baketsua;
- > jasangarritasuna eta herritartasun globala.

Nazioarteko esparruen eta euskal curriculumaren arteko bateratasun hori **aukera bat** da bakea eraikitzen bideratutako hezkuntza eraldatzaile batean sakontzeko.

GORROTOAREN AURREAN KONFIANTZA ERAIKITZEKO BOST GAKO

1. ANIZTASUNA ULERTZEKO HEZTEA

Kultura-, hizkuntza-, erlijio- edo identitate-desberdintasunak aberastasun kolektibo gisa landu behar dira, eta ez mehatxu gisa. Ikuspegi desberdinekiko kontaktuak enpatia erraztu, eta aurreiritziak murrizten ditu.

2. PENTSAMENDU KRITIKOA SENDOTZEA

Funtsezkoa da ikasleak gaitzea diskurtsoak aztertze-ko, manipulazioak identifikatzeko eta iturriak kontrastatzeko, eta, hala, desinformazioaren eta gorroto-narratiben eragina murrizteko.

3. MEMORIA DEMOKRATIKOA ERAIKITZEA

Indarkeria-esperientziei, giza eskubideen urraketei eta adiskidetze-prozesuei buruzko hezkuntzak iraganeko akatsen errepikapena prebenitzen lagundu, eta bizikidetzaren kultura indartzen du.

4. PARTE-HARTZE AKTIBOA SUSTATZEA

Bakea ez da soilik eduki teorikoen bidez ikasten. Elkarbizketako, lankidetzako eta parte-hartze demokratikoko esperientzia zehatzak eskatzen ditu, eskolan zein eskolatik kanpo.

5. KOMUNITATE OSOA INPLIKATZEA

Bakea eraikitzea ezin zaie irakasleei soilik egokitu. Familiek, instituzioek, gizarte-erakundeek, administrazio publikoek eta hezkuntza-komunitateak batera jardun behar dute.

2. irudia. Zerk sustatzen du konfiantza?

GOMENDIO PRAKTIKOAK

Txostenak aukera ematen du hezkuntza-ekintzarako orientazio zehatz batzuk identifikatzeko:

IKASTETXEENTZAT:

- > Bakerako hezkuntza zeharka txertatzea arlo guztietan.
- > Gorrotoaren diskurtsoa eta ziberjazarpena prebenitzeko estrategiak garatzea.
- > Partaidetza- eta lankidetza-metodologiak sustatzea.
- > Gai konplexu eta eztabaidagarriei buruzko elkarriketarako espazio seguruak sortzea.
- > Memoria historikoa eta giza eskubideak ikaskuntza-prozesuetan txertatzea.

IRAKASLEENTZAT:

- > Ikaskuntza sozioemozionaleko prestakuntza indartzea.
- > Herritartasun digitaleko konpetentziak lantzea.
- > Elkarriketan eta entzute aktiboan oinarritutako metodologiak erabiltzea.
- > Baliabide artistikoak eta kulturalak txertatzea, bizikidetzari eta aniztasunari ekiteko.

ERAKUNDE PUBLIKOETAKO ARDURADUNENTZAT:

- > Hezkuntza-politika integralak eta iraunkorrak bul-tzatzea.
- > Hezkuntzaren, kulturaren eta gizarte zibilaren arteko aliantzak indartzea.
- > Bizikidetzaren, memoria- eta aniztasun-programetarako baliabideak bermatzea.
- > Garatutako ekimenen inpaktua ebaluatzea.
- > Irakasleen hasierako eta etengabeko prestakuntza indartzea bake-hezkuntzan, giza eskubideetan eta herritartasun digitalean.

“*Bake-hezkuntza ez da irakasgai espezifiko bat; curriculum osoa, eskola-kultura, hezkuntza-harremanak eta komunitatearen parte-hartzea zeharkatu behar dituen ikuspegi transbertsala da.*”

LABURBILDUZ...

Txostenak ondorio argia ateratzen du: konfiantza ez da berez sortzen. Hezkuntzaren, politika publikoen, balio partekatuen eta bizikidetza-esperientzien bidez eraikitzen da, pertsona guztien duintasuna onartzeko aukera ematen baitute. Gorroto-diskurtsoen, polarizazioaren eta desinformazioaren igoeraren aurrean, hezkuntza da gizarte demokratiko, inklusibo eta erresilienteak indartzeko tresna eraginkor eta iraunkorrenetakoa bat.

Bakea eraikitzea ez da hezkuntza-sistemaren zeregin osagarri bat, haren funtsezko erantzukizunetako bat baizik. Bakerako hezkuntzak belaunaldi berriak eta etorkizunekoak prestatzea eskatzen du, aniztasuna ulertzeko, kritikoki pentsatzeko, bizitza demokratikoan

parte hartzeko, gatazkak elkarriketaren bidez kudeatzeko eta giza eskubideekin eta guztion ongiarekin konprometitzeko.

Azken finean, **gorrotoaren aurrean ez da nahikoa erreakzionatzea**. Aktiboki eraiki behar dira bizikidetza posible egiten duten baldintzak: giza eskubideetan oinarritutako hezkuntza, pentsamendu kritikoa, ikaskuntza sozioemotionala, parte-hartze demokratikoa, bakearen kultura eta aniztasunaren aitortpena. Konfiantza kolektiboki ikasi, praktikatu eta eraikitzen da. Txostenak berak gogora ekartzen duenez, bakea ez da behin betiko lortzen den egoera, konpromisoa, erantzukizun partekatua eta lankidetzarako borondatea eskatzen dituen prozesu iraunkorra baizik.

un
ETXEA

ASOCIACIÓN
DEL PAÍS VASCO
PARA LA UNESCO
UNESCO SUSTATZEKO
EUSKAL HERRIKO
ELKARTEA

HEZKUNTZA SAILA
DEPARTAMENTO DE EDUCACIÓN